

INTERVJU: MAG. DUBRAVKA BERČ PRAH

Mladi naj prisluhnejo sebi in po svetu hodijo z odprtimi očmi

Mag. Dubravka Berč Prah je že četrto leto na čelu Šolskega centra Rogaška Slatina. Čeprav časi v šolstvu niso najbolj rožnati, se na slatinski srednji šoli trudijo premagovati težke čase in dijakom nuditi čim boljše pogoje za izobraževanje. Kot pravijo, je njihovo temeljno poslanstvo spodbujati veselje do učenja in razvijati spoštovanje do vsakega posameznika. Z ravnateljico smo se pogovarjali o razvoju slatinskega srednješolskega izobraževanja od njegovih skromnih začetkov pa vse do danes, ko so šolski center, ki uspešno izvaja tri programe. Od tega sta kar dva edinstvena, saj jih izvajajo samo v Rogaški Slatini.

» Spraševala: Andreja Strašek
» Foto: osebni arhiv

Srednješolsko izobraževanje ima v Rogaški Slatini dolgo tradicijo. Začetki segajo v povojni čas, že v septembru 1947 je šola sprejela prve dijake. Takrat je bila to Steklarska šola. Kako se je srednješolsko izobraževanje v Rogaški Slatini razvijalo naprej?

»Steklarska šola je več kot 40 let izobraževala le za steklarske poklice. Začetki so bili skromni in lahko bi rekla, da šoli nikoli – ne na začetku ne kasneje – ni primanjkovalo izzivov: od tega, kako zagotoviti ustrezne prostore in opremo, do tega, kako poskrbeti za vpis in organizirati vzgojno-izobraževalno delo. Tovrstnih izzivov nam ne zmanjka niti danes. (smeh) A če se pogovarjava o razvoju srednješolskega izobraževanja v Rogaški Slatini, potem je treba omeniti vsaj še dve prelomnici. Prva je šolsko leto 1991/92, ko se je na takratni Steklarki šoli pričela izobraževati prva generacija očesnih optikov, in šolsko leto 2000/01, ko smo vpisali prvo generacijo gimnazijcev. Odločitev pristojnih, da se na slatinski srednji šoli razširi izobraževalna ponudba, je v obeh primerih bila daljnosežna in usmerjena v dobro kraja in tukajšnjih ljudi.«

Pred leti je za steklarske poklice zanimanje zelo upadlo, eno leto programa sploh niste izvajali. Zdaj je le nekaj več zanimanja. Zakaj se mladi ponovno odločajo za ta poklic?

»Položaj v gospodarstvu se spreminja, steklarska industrija se postavlja na noge, delovna mesta so stabilnejša, posledično je med mladimi tudi več interesa za izobraževanje. Steklo je neverjeten material, zleze ti pod kožo. Je nedotakljiv, ko je žareča talina, in pesniško lep, ko je ledena prosojnost. V vseh vmesnih fazah pa je treba veliko znanja in spretnosti, da ga lahko oblikuješ, mu vdihneš umetniško in uporabno vrednost. Vse to pa je prav malo pomembno, če od stekla ne moreš dostojno živeti. To se zdaj spreminja in mladi v steklu znova vidijo priložnost.«

Kot ravnateljica si zelo prizadevate, da se ta izobraževalni program ohrani. Trudite se, da dijakom ponudite čim boljše pogoje za izobraževanje. Slišati je, da želite v pritičnem delu šolske

stavbe urediti steklarsko delavnico. Kako je s tem?

»Da, projekt za izvedbo steklarske delavnice je pripravljen. Smo v stalnem stiku z MIZŠ – skupaj z Direktoratom za investicije zdaj pripravljamo načrt razvojnih programov (NRP), dokument, na osnovi katerega bodo zagotovljena sredstva iz državnega proračuna za ureditev pritličja šole. NRP bo obsegal sanacijo vlage v kleti in pritličju, ureditev steklarske delavnice, premestitev in razširitev knjižnice ter ureditev celotnega pritličnega hodnika. Za vse to bo potreben tudi sklep Vlade.«

Kaj bo šola s tem pridobila?

»Bistveno boljše pogoje za delo in razvoj. Praktični pouk steklarskih tehnikov trenutno izvajamo dislocirano, v najetih prostorih v Mrežnem podjetniškem inkubatorju Vrelec, kar nam precej otežuje organizacijo vzgojno-izobraževalnega dela. Z novo steklarsko delavnico bomo dobili priložnost za novo ka-

»Položaj v gospodarstvu se spreminja, steklarska industrija se postavlja na noge, delovna mesta so stabilnejša, posledično je med mladimi tudi več interesa za izobraževanje.«

kovost praktičnega pouka, z novo knjižnico pa možnost, da dijakom ponudimo dostopnejši in obsežnejši knjižni fond. Z ureditvijo pritičja bomo v precejšnji meri odpravili dolgoletno prostorsko stisko in šoli zagotovili lepši in bolj urejen videz.«

V zadnjem času je govora o ponovni uvedbi vajeništva. Zaradi bližine Steklarne Rogaška imate verjetno dobre pogoje za njegovo uvedbo. Kako je s tem in kako nasploh sodelujete s Steklarno Rogaška?

»Vajeništvo je – glede na strateške usmeritve MIZŠ in CPI – eden od osrednjih stebrov razvoja slovenskega srednjega šolstva v prihodnjih letih in steklarstvo je eno od šestih pilotnih področij, na katerih naj bi se uvajalo. Država trenutno sprejema Zakon o vajeništvu, ki je osnova za vse nadaljnje dejavnosti s tem v zvezi. V sistemu vajeništva imajo delodajalci še pomembnejšo vlogo kot v siceršnjem poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju in interes Steklarne Rogaška je pripomogel k umestitvi steklarstva med šesterico pilotnih področij. Tudi sicer s Steklarno Rogaška dobro sodelujemo: dijakom, ki so zaprosili za kadrovske štipendije, so jo tudi odobrili – in prav politika štipendiranja je imela neposreden učinek na vpis dijakov. Dejstvo, da te nekdaj finančno podpira vsa štiri leta šolanja in da te po zaključnem šolanju čaka služba v poklicu, za katerega si se izobraževal, danes res ni mačji kašelj.«

Za steklarski poklic je več zanimanja med hrvaškimi dijaki. Kaj je po vašem mnenju krivo, da med Slovenci ni tolikšnega zanimanja za ta program?

»Hrvaški dijaki in starši so manj obremenjeni z zgodbami iz preteklosti. Tako kot je Prekmurje močno občutilo zgodbo Mure in odpuščenih šivilj, tako sta Kozjansko in Zasavje močno občutila težave steklarske industrije, ki so nastopile v tranzicijskem obdobju in so se vlekle vrsto let. Zdaj se zaupanje v to panogo počasi krepi in v program se vpisujejo tudi slovenski dijaki – taki, ki želijo delati v steklarski industriji, taki, ki želijo nadaljevati družinsko steklarsko tradicijo, in taki, ki želijo iti študirat oblikovanje.«

Je steklarski poklic poklic prihodnosti?

»Mislim, da je. Predvsem je steklo material neslučenih možnosti in številnih obrazov. Si lahko predstavljate hišo brez oken? Ali pa trajnostni razvoj brez steklene embalaže? Pa pametni telefon brez občutljivega steklenega zaslona? Da 'switchable privacy' arhitekturnega stekla, fotovoltaičnega stekla oz. t. i. pametnega stekla sploh ne omenjam. In nenazadnje: Si lahko predstavljate pogrnjeno mizo brez steklenih kozarcev? Tudi v digitalnem svetu človekova potreba po lepem ostaja. Steklarstvo je poklic prihodnosti, se pa že močno spreminja in se bo spreminjalo še bolj. Zato se spreminjajo tudi znanja, ki so potrebna za

delo s steklom.«

Ste edinstveni, saj ste šola, ki kar dva programa izvaja edina v Sloveniji. Če je steklarski poklic nekoliko omejen na območje Obsotelja in Kozjanskega, s tehnikom optikom ni tako. Kako je z zaposljivostjo obeh kadrov?

»Ne tehnikov steklarstva ne tehnikov optikov ne boste našli na zavodu za zaposlovanje. (smeh) Ravno danes smo na šolo dobili povpraševanje enega od slovenskih optikov, ki želi odpreti novo optično delavnico na Gorenjskem, a je praktično ne more, ker mora poleg zdravnika okulista oz. oftalmologa zaposliti tudi optika, tega pa na trgu dela ne dobi. Zaposlitev na področju optike načeloma ni problem, včasih je le treba biti pripravljen oditi kam ven iz domačega kraja. Sicer pa imamo v programu tehnik optik dijake iz vse Slovenije. Naš dijaški dom je v tem šolskem letu 96-odstotno zaseden in do informativnih dni bomo urgentno uredili še dodatne sobe, da bomo lahko zagotovili namestitev vsem, ki se želijo vpisati v ta program. Če sva prej govorili o perspektivnosti steklarskega poklica, pomislite tudi na perspektivnost optičnega poklica: optik praktično ne more ostati brez dela – očala bomo vedno potrebovali.«

Kakšne so možnosti nadaljnega študija tehnikov optikov in tehnikov steklarstva?

»Oba programa sta štiritletna in se zaključita s poklicno maturo. Dijakom z opravljeno poklicno maturo pa je odprta pot na različne visokošolske in višješolske študijske programe doma in v tujini.«

Od šolskega leta 2000/2001 izvajate program gimnazija. V zadnjem obdobju zanimanje za gimnazijsko izobraževanje nekoliko upada. Zakaj je po vašem mnenju tako?

»Ker smo pogosto, žal to moram reči, družba skrajnosti. Še nekaj let nazaj so se slovenski dijaki in starši v izjemno visokem deležu odločali za vpis v gimnazijo – v mestnih okoljih tudi preko 40 odstotkov generacije. Zdelo se nam je, da gimnazijska in posledično univerzitetna izobrazba že sami po sebi zagotavljata dobro službo in boljše življenje. Ko so nato na trg dela prišle množice univerzitetno izobraženih mladih ljudi, za katere ni bilo ustreznih delovnih mest, je med starši in mladimi že utripal oranžni alarm. Zdaj se nam zdi, da pa je že bolje, da mladi izberejo enega od poklicnih in strokovnih programov, ker 'študirat še vedno lahko grede'. Delež vpisanih v gimnazijo nam zdaj že zaskrbljujoče pada. Menim, da bi kot družba vendarle morali znati poskrbeti za uravnotežen razvoj različnih poklicnih profilov, ker jih v vsakodnevnem življenju

dejansko potrebujemo. To pa je mogoče doseči le tako, da se vsako pošteno delo spoštuje in da se ljudem omogoči dostojno življenje iz dela, ki ga poklicno opravljajo. Družba ne bi smela spodbujati prekarnega dela.«

Katere so prednosti gimnazijskega izobraževanja?

»Mnogo jih je, in če imam pred sabo osnovnošolca, ki že danes ve, da želi postati zdravnik, odvetnik, logoped ali kar koli drugega, za kar se zahteva univerzitetna izobrazba, mu svetujem, naj se le vpiše v gimnazijo, kajti pridobil si bo široko in kakovostno znanje, ki mu bo omogočilo, da bo uspešno študiral. Gimnazija te nauči razmišljati, razvije tvoje zmožnosti abstraktnega mišljenja, priuči ti delovne navade in razvije tvoj učni stil. Da ti temelj, iz katerega lahko zraste kar koli – odvisno do tvoje podjetnosti, prilagodljivosti in ustvarjalnosti.«

Med mladim univerzitetno izobraženim kadrom je velika problematika nezaposlenosti. Kje so težave? Kaj bi svetovali mladim pred izbiro študija?

»Predvsem to, da naj prisluhnejo sebi in naj po svetu hodijo z odprtimi očmi. Naj si ne zastavijo prenikljivih ciljev, naj se ne bojijo dela. Naj ne čakajo, da jim bo nekdo podaril sanjsko službo. Ne bo jim. Takih služb ni. Jih je pa mogoče ustvariti. Okrog nas je mnogo poslovnih priložnosti, le na svet je treba zmochi pogledati še iz druge perspektive, ne iz iste kot mnogi okrog nas in mnogi pred nami. Naj se ne bojijo biti drugačni, sveži in ustvarjalni. Svet se ne razvija zato, ker bi sto let vse delali na enak način, ampak zato, ker vsake toliko časa odkrijemo, ustvarimo nekaj novega. Danes so to električni avtomobili in roboti, ki kuhajo kavo, jutri bodo to pametna očala, ki bodo samodejno uravnavala vlažnost našega očesa, ali pa rokavice, s katerimi bomo lahko ujeli žarečo stekleno talino in jo oblikovali s prsti.«

Prihodnjo jesen praznujete 70-letnico obstoja. Pripravljate kaj posebnega?

»Pripravljamo nov muzikal v angleškem jeziku, izdali bomo priložnostni zbornik in pripravili slavnostno akademijo, načrtujemo fotografsko razstavo in razstavo steklenih izdelkov, organizirali bomo strokovni kongres in srečanje bivših dijakov. Jubilej nas navdaja s ponosom in z globokim spoštovanjem do vsega dobrega, kar so ustvarili naši predhodniki in k čemur se trudimo pripomoči tudi sami. Zaznamovati ga želimo s kakovostnimi dejavnostmi, ki bodo pokazale na pomen našega dela v kraju in širše. Ponosna sem na dosežke naših dijakov in na entuziazem svojih sodelavcev; 70-letnica je vredna praznovanja in v čast mi je, da je 'padla' ravno v moj mandat. Vesela sem, da jo bomo lahko praznovali skupaj. (smeh)«

»Osnovnošolcu, ki že danes ve, da želi postati zdravnik, odvetnik, logoped ali kar koli drugega, za kar se zahteva univerzitetna izobrazba, mu svetujem, naj se le vpiše v gimnazijo, kajti pridobil si bo široko in kakovostno znanje, ki mu bo omogočilo, da bo uspešno študiral.«

»Zaposlitev na področju optike načeloma ni problem, včasih je le treba biti pripravljen oditi kam ven iz domačega kraja.«